

GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG QUỸ ĐẦU TƯ CHỨNG KHOÁN Ở VIỆT NAM

NGUYỄN THỊ KIM ANH

Hoạt động của các quỹ đầu tư chứng khoán góp phần phát triển kinh tế đất nước thông qua phát huy vai trò kết nối giữa nhà đầu tư với thị trường, huy động được nguồn vốn dài hạn, góp phần cung cấp sản phẩm tài chính chất lượng, ổn định hệ thống tài chính và nâng cao hiệu quả của thị trường vốn. Trong thời gian tới, tiềm năng của kênh đầu tư này còn rất lớn và để thúc đẩy sự phát triển hoạt động của các quỹ đầu tư, bài viết kiến nghị một số giải pháp nhằm phát triển bền vững quỹ đầu tư chứng khoán ở Việt Nam.

Từ khóa: Quỹ đầu tư, sản phẩm tài chính, thị trường chứng khoán

SOLUTIONS FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF SECURITIES INVESTMENT FUNDS IN VIETNAM

Nguyen Thi Kim Anh

The activities of securities investment funds contribute to the national economic development by leveraging their role as intermediaries between investors and the market, mobilizing long-term capital, providing quality financial products, stabilizing the financial system, and enhancing the efficiency of the capital market. In the future, the potential of this investment channel remains significant, and to promote the development of investment fund activities, the article recommends several solutions to sustainably develop securities investment funds in Vietnam.

Keywords: Investment fund, financial products, stock market

Ngày nhận bài: 13/3/2024

Ngày hoàn thiện biên tập: 21/3/2024

Ngày duyệt đăng: 29/3/2024

Giới thiệu

Thời gian qua, thị trường chứng khoán Việt Nam đã có những bước phát triển vượt bậc. Thành công đạt được là nhờ vào sự đóng góp của nhiều kênh đầu tư khác nhau, trong đó không thể không kể đến các quỹ đầu tư chứng khoán. Theo đó, ngoài các kênh đầu tư chứng khoán truyền thống như: cổ phiếu, trái phiếu... chứng chỉ quỹ cũng được quan tâm và đầu tư nhiều. Những năm gần đây, quỹ đầu tư phát triển và ngày càng mang đến nhiều tiếng vang cho thị trường chứng khoán Việt Nam.

Theo khoản 37, Điều 4, Luật Chứng khoán (2019), Quỹ đầu tư chứng khoán được định nghĩa như sau:

“Quỹ đầu tư chứng khoán là quỹ hình thành từ vốn góp của nhà đầu tư với mục đích thu lợi nhuận từ việc đầu tư vào chứng khoán hoặc vào các tài sản khác, kể cả bất động sản, trong đó nhà đầu tư không có quyền kiểm soát hàng ngày đối với việc ra quyết định đầu tư của quỹ.”

Hoạt động của các quỹ đầu tư chứng khoán góp phần phát triển kinh tế trong việc phát huy vai trò kết nối giữa nhà đầu tư với thị trường, huy động được nguồn vốn dài hạn, góp phần cung cấp sản phẩm tài chính chất lượng, ổn định hệ thống tài chính và nâng cao hiệu quả của thị trường vốn. Các quỹ đầu tư có vai trò trong việc tham gia bảo lãnh phát hành trái phiếu chính phủ; hoặc góp phần làm ổn định thị trường thứ cấp với việc cung cấp vốn cho các ngành phát triển. Đồng thời, vai trò của quỹ đầu tư chứng khoán được nhiều người ghi nhận và cũng giúp nhà đầu tư phát triển hơn, các nhà đầu tư nhỏ sẽ được quỹ đầu tư đồng hành cùng trong những trường hợp đang thiếu sự am hiểu về thị trường; thiếu kiến thức trong quá trình đầu tư sẽ được quỹ giúp đỡ. Qua đó, giúp nhà đầu tư nhỏ dễ dàng tham gia vào thị trường để tìm kiếm lợi nhuận. Đặc biệt, ở những thời điểm thị trường khủng hoảng hoặc tác động của đại dịch COVID-19 gần đây, các chứng chỉ quỹ cũng đã thể hiện là công cụ đầu tư hiệu quả đối với các nhà đầu tư.

Vai trò hoạt động của các quỹ đầu tư chứng khoán đã được ghi nhận trong sự phát triển của thị trường chứng khoán các quốc gia trên thế giới. Tại Việt Nam, theo số liệu thống kê trong năm 2023 của Tổng Công ty Lưu ký và Bù trừ Chứng khoán Việt Nam (VSD), tổng giá trị tài sản ròng của các quỹ đầu tư chứng khoán mới chiếm tỷ trọng rất nhỏ so với GDP, số lượng nhà đầu tư tham gia mới chiếm khoảng 0,25% dân số, thấp hơn nhiều so với các nước trong khu vực. Do đó, trong thời

BẢNG 1: PHÂN LOẠI CÁC QUỸ ĐẦU TƯ TẠI VIỆT NAM

STT	Tiêu chí	Loại quỹ	Ý nghĩa
1	Dựa vào cấu trúc vận động vốn	Quỹ đóng	Đây là một hình thức của quỹ mà chỉ phát hành một lần và số lượng cụ thể của các chứng chỉ quỹ. Khi thời gian huy động vốn kết thúc, các chứng chỉ đã bán sẽ được đưa lên sàn giao dịch chứng khoán.
		Quỹ mở	Được quản lý bởi một tổ chức, công ty hoặc đơn vị đầu tư. Đây hình thức đầu tư không có thời hạn cố định, người góp vốn có thể tham gia góp vốn và rút vốn bất cứ lúc nào.
2	Dựa vào cấu trúc của tổ chức và hoạt động	Quỹ đầu tư theo hình thức hợp đồng	Là quỹ đầu tư không có tính pháp nhân. Đơn vị quản lý quỹ sẽ tổ chức thành lập quỹ, tiến hành huy động vốn và được các nhà đầu tư uỷ quyền để hoạt động đầu tư và đảm bảo tối đa lợi nhuận từ việc đầu tư vốn.
		Quỹ đầu tư dạng công ty	Quỹ đầu tư dạng này là một doanh nghiệp, có tư cách pháp nhân, được thành lập theo quy định của pháp luật.
3	Dựa trên nguồn vốn huy động	Quỹ đầu tư tập thể	Các nhà đầu tư có thể dễ dàng tham gia bằng việc các vốn đầu tư được gộp lại thành một khoản lớn. Cá nhân hoặc doanh nghiệp có thể trở thành nhà đầu tư trong quỹ.
		Quỹ đầu tư cá nhân	Là hình thức huy động vốn bằng cách phát hành chứng chỉ cho nhóm nhỏ các nhà đầu tư, có hoặc không được chỉ định trước. Những đối tượng như cá nhân, tập đoàn lớn hoặc các định chế tài chính có thể là nhà đầu tư trong quỹ.

Nguồn: vnsc.vn

gian tới rất cần có nhiều giải pháp hỗ trợ giúp hoạt động của các quỹ đầu tư phát triển tương xứng với tiềm năng thị trường, tiếp cận với xu thế của các nước trong khu vực.

Thực trạng hoạt động của các quỹ đầu tư ở Việt Nam

Kể từ khi công ty quản lý quỹ đầu tiên (Công ty Liên doanh Quản lý quỹ đầu tư Việt Nam - VFM) tại Việt Nam được thành lập vào năm 2003, đến nay thị trường giao dịch chứng chỉ quỹ đầu tư đã và đang mở rộng, chuẩn bị cho những bước phát triển tốt hơn trong thời gian tới. Theo báo cáo của VSD, tính đến hết tháng 12/2023, có 105 quỹ đầu tư chứng khoán được cấp phép đang hoạt động trên thị trường với tổng giá trị tài sản ròng (NAV) đạt gần 72 nghìn tỷ đồng, tăng 4% so với cuối năm 2022.

Mặc dù, tổng tài sản quản lý của các quỹ đầu tư có giảm nhẹ so với cuối năm 2022 nhưng rất nhiều thách thức đã dần được tháo gỡ. Trong đó, tốc độ tăng trưởng tài khoản giao dịch và số lượng các quỹ mở mới IPO vẫn tiếp tục mở rộng, tần suất giao dịch của các quỹ cũng tăng lên. Trong năm 2023, VSD cung cấp dịch vụ đại lý chuyển nhượng cho 53 quỹ mở (tăng 12 quỹ so với năm 2022) với cơ cấu 53 quỹ mở bao gồm 25 quỹ đầu tư cổ phiếu, 23 quỹ đầu tư trái phiếu và 5 quỹ đầu tư cân bằng. Số lượng tài khoản giao dịch chứng chỉ quỹ mở tiếp tục tăng và đạt 1.197.212 tài khoản (tăng khoảng 29% so với năm 2022).

Bên cạnh đó, VSD cũng cung cấp dịch vụ đại lý chuyển nhượng cho 14 quỹ ETF (tăng 3 quỹ so với năm 2022) và thực hiện 2.107 phiên giao dịch hoán đổi ETF sơ cấp. Trong 9 tháng đầu năm 2023, tổng số lượng chứng chỉ quỹ phát hành là 1.072 triệu chứng chỉ quỹ và tổng số lượng chứng chỉ quỹ mua lại là 696 triệu chứng chỉ quỹ; tổng giá trị tài sản ròng của các quỹ ETF đạt gần

33.479 tỷ đồng (tăng 21,9% so với cùng kỳ năm 2022). Đối với quỹ đóng, VSD đã cung cấp dịch vụ cho 3 quỹ đóng, bao gồm 2 quỹ đóng của CTCP Quản lý Quỹ Thiên Việt (FUCTVGF3) và 1 quỹ đóng của CTCP Quản lý Quỹ Kỹ Thương – TechcomCapital (Quỹ FCCVREIT) với tổng số lượng 44.960.800 chứng chỉ quỹ. Trong đó, một số chứng chỉ quỹ nổi tiếng đã được giao dịch thành công tại Việt Nam với mức vốn hoá lớn, có các chuyên gia nhiều kinh nghiệm, được phát hành bởi những tập đoàn tài chính uy tín, minh bạch, có thể kể đến như phần trình bày tại Bảng 3.

Bên cạnh những kết quả đạt được, giao dịch và quản lý quỹ đầu tư chứng khoán tại Việt Nam cũng gặp phải một số thách thức, hạn chế do nhiều yếu tố khách quan lẫn chủ quan. Vì vậy, rất cần thiết để

BẢNG 2: KẾT QUẢ GIAO DỊCH KHỚP LỆNH CHỨNG CHỈ QUỸ VÀ QUỸ ETF TRÊN HOSE NĂM 2023 (Khối lượng: 100 CK; Giá trị: triệu đồng)

Tháng	Chứng chỉ quỹ		ETF	
	KL	GT	KL	GT
12	903	810,91	1.046.972	2.459.746,03
11	610	439,27	540.481	1.156.548,65
10	105	76,08	767.299	1.685.247,76
9	930	673,69	678.423	1.588.443,89
8	668	522,17	901.394	2.038.870,37
7	495	322,56	462.696	996.564,86
6	377	255,76	624.175	1.329.376,74
5	275	182,02	370.675	694.391,93
4	81	57,91	374.657	724.540,52
3	273	172,92	521.696	1.005.989,72
2	191	141,94	743.044	1.253.507,42
1	141	91,94	617.538	1.297.079,42

Nguồn: www.hsx.vn

BẢNG 3: MỘT SỐ CHỨNG CHỈ QUỸ NỔI TIẾNG Ở VIỆT NAM

STT	Tên	Công ty quản lý
1	Chứng chỉ quỹ VNDirect	Công ty Chứng khoán VnDirect
2	Vinacapital	Tập đoàn tài chính uy tín
3	Chứng chỉ quỹ Techcombank	Công ty Quản lý Kỹ thương Techcom Capital, trực thuộc Ngân hàng Techcombank
4	Chứng chỉ quỹ Vietcombank	Ngân hàng Vietcombank
5	Chứng chỉ quỹ SSI	Công ty Quản lý quỹ SSI - SSIAM
6	Chứng chỉ quỹ ETF VFMVN	Công ty Cổ phần Quản lý quỹ đầu tư Việt Nam (VFM)

Nguồn: Tác giả tổng hợp

tổng kết lại những tồn tại trong thời gian qua, làm cơ sở để khắc phục trong thời gian tới.

Theo đó, tổng giá trị tài sản ròng của các quỹ đầu tư chứng khoán tuy có tăng qua các năm nhưng mới chiếm tỷ trọng rất nhỏ so với GDP (chiếm khoảng 2 – 3% GDP). Số lượng nhà đầu tư tham gia mới chiếm 250.000 nhà đầu tư, chiếm 0,25% dân số nên thấp hơn nhiều so với các nước trong khu vực (tại Thái Lan, tỷ lệ này chiếm 27,93% GDP (2017), Malaysia là 31,57% (năm 2017), Trung Quốc là 10,7% (năm 2020), Ấn Độ là 15,4% (năm 2021).

Bên cạnh đó, hiện nay các giao dịch chủ yếu đến từ các nhà đầu tư cá nhân, so với nhóm nhà đầu tư tổ chức. Trong khi ở các thị trường chứng khoán hiện đại trên thế giới thì giao dịch của các nhà đầu tư tổ chức chiếm tỷ lệ khá lớn, giúp hoạt động của hoạt động này bền vững hơn. Chất lượng hoạt động của các công ty quản lý quỹ không đồng đều, trong đó có một số công ty hoạt động chưa hiệu quả.

Ngoài ra, tâm lý và nhận thức của các nhà đầu tư trong nước vẫn còn thói quen tự đầu tư hoặc gửi tiết kiệm để nhận lãi suất ổn định thay vì uỷ thác đầu tư thông qua công ty quản lý quỹ có thể tiềm ẩn rủi ro thua lỗ.

Đề xuất giải pháp

Có thể nói trong thời gian qua, hoạt động của các quỹ đầu tư chứng khoán mặc dù gặp không ít những khó khăn và thách thức nhưng đã đạt được nhiều cột mốc quan trọng và đóng góp chung vào sự phát triển

của thị trường chứng khoán Việt Nam. Trong thời gian tới, tiềm năng của kênh đầu tư này còn rất lớn và để thúc đẩy sự phát triển hoạt động của các quỹ đầu tư, có thể tập trung thực hiện một số giải pháp sau:

Thứ nhất, nâng cao hiệu quả hoạt động của các quỹ đầu tư chứng khoán, đảm bảo năng lực tài chính, sức cạnh tranh và tuân thủ đạo đức nghề nghiệp theo thông lệ quốc tế, từ đó tăng quy mô quản lý tài sản của quỹ so với hiện tại.

Thứ hai, tăng cường các hoạt động quảng bá, giới thiệu đầy đủ và đúng về bản chất hoạt động của các quỹ đầu tư để công chúng đầu tư nâng cao hiểu biết và kiến thức khi tham gia đầu tư vào các quỹ đầu tư chứng khoán, qua đó giúp nhà đầu tư hiểu đầy đủ hơn những rủi ro và lợi ích đối với việc đầu tư vào kênh này. Trên cơ sở đó, các cơ quan quản lý cần có những chính sách thu hút nhà đầu tư tham gia thị trường.

Thứ ba, đẩy mạnh ứng dụng công nghệ số giúp rút ngắn thời gian để phát triển các sản phẩm, dịch vụ đầu tư chứng chỉ quỹ phù hợp với nhà đầu tư và hỗ trợ tốt hơn hoạt động của các công ty quản lý quỹ.

Thứ tư, tăng cường tính minh bạch và an toàn cho kênh này bằng việc cơ quan quản lý thị trường đẩy mạnh giám sát và có nhiều chế tài xử phạt kịp thời đối với những trường hợp cố tình vi phạm, làm thiệt hại lợi ích nhà đầu tư; thu hút nhiều nhà đầu tư trong và ngoài nước tham gia thị trường.

Tài liệu tham khảo:

1. Tri Túc (2023). Nếu thị trường quỹ mở tương đương Thái Lan, quy mô tài sản ròng các quỹ đầu tư chứng khoán Việt Nam có thể tăng gấp 50 lần. Tạp chí Nhip sống thị trường.
2. Thảo Vân (2023). Chứng chỉ quỹ hút nhà đầu tư. Báo VnExpress điện tử. Link truy cập: <https://vnexpress.net/chung-chi-quy-hut-nha-dau-tu-4672668.html>.
3. Cổng thông tin điện tử Bộ Tài chính (2023). Số lượng quỹ đầu tư chứng khoán tăng gấp đôi 15/11/2023. Link truy cập: https://mof.gov.vn/webcenter/portal/btcvn/pages_r/1/tin-bo-tai-chinh?dDocName=MOFUCM293483.
4. Một số website tham khảo: www.finance.vietstock.vn, www.hnx.vn, www.vsd.vn, vndirect.com.vn...

Thông tin tác giả:

TS. Nguyễn Thị Kim Anh

Bộ môn Tài chính - Kế toán, khoa Kinh tế - Quản trị kinh doanh

Trường Đại học An Giang, Đại học Quốc gia TP. Hồ Chí Minh

Email: ntkanh@agu.edu.vn

Tiền thuế là của dân,
do dân đóng góp
để phục vụ lợi ích của nhân dân